

BALERIIN KETLIN OJA:

Urrisin Giselle rolli jaoks süvitsi, kuidas inimesed hulluvad

«Stanislavski abiga õppisin näiteks seda, kuidas laval karikakart noppida – kas mees armastab mind või ei armasta,» räägib noor balletisolist Ketlin Oja, kes on pidanud balletis «Giselle» mängima ka hullumist. «Ma kirjutasin isegi ülikoolis oma bakalaureuse lõputöö Giselle hullumise stseenist, uurisin, millised on need nõrapõõramise sümptomid ja kuidas need inimestel väljenduvad.»

Haldi Normet-Saarna
haldi.normet-saarna@tallinn.lv.ee

Siirus, hingestatus ja oskus eri tundeid-mõtteid veenvalt väljendada on omadused, mis iseloomustavad kahekümnendates aastates balletisolisti Ketlin Oja. Kui igapäevaelus aitavad meil end nähtavaks-kuuldavaks teha eelkõige sõnad siis tantsukunstis nendega arvestada ei saa. Siin maksab artisti isiksus tervikuna. Kui see on rikas, siis vaatata näeb ja tunneb seda, ning lahkub teatrist ka ise rikkamana. Ning tuleb järgmisele etendusele, kus peaosatantsib Ketlin Oja.

Pidasite vajalikuks mulle toonitada, et just praegu on käimas liikumisaasta. Kui liikuvad me siis oleme ja kas on põhjust muretseda ka?

Liikumisaasta on tõepoolest ja eks tuleb ikka toonitada. Mõnes mõttes on mul sellega isiklik seos, sest olen ju seotud just tantsuvaldkonna edendamise ja aprill on tantsukuu. Minu üleskutse on: inimesed, tulge tantsima! Tants on nii universaalne liikumisviis, et seda tõesti saavad teha kõik inimesed vanusest, soost... absoluutselt kõigest sõltumata. Ma ise ju tunnen iga päev, et tants rõõmustab, tants vabastab, tants annab liikumisvõimaluse. Sellisel viisil, mida võib-olla jõusaal ei anna. Aga liikumine tantsu kaudu võiks olla küll väljakutse Eesti inimestele, et äkki proovime näiteks selle aasta jooksul mõnda uut tantsutrenni või mõnda uut tantsuviisi või näiteks viime oma vanaemad-vanaisad tantsima, tantsime kodus oma perega. Sest tants lihtsalt on midagi nii erilist ja soovin, et iga inimene kogeks seda.

Olete viimasel ajal üks enim tähelepanu saanud noor balletiartist, kel 30. eluaastani veel üksjagu aega. Millised on praegu teie olulisemad rollid Estonias ja mis need oluliseks teeb?

Minu jaoks teeb rolli oluliseks hingestatus – kui see pakub midagi südamele, minule endale ja publikule. Ja üldiselt need tihti kattuvad. Nii tooksin kindlasti sellest hooajast välja Tiit Härmi

«Õhtused majad», mis on suurepärase draamaballetti. Temas on sügavust ja koreograafilist originaalsust. Seal on väga uhked tõsted, etendus on tehniliselt väljakutsuv ja muusikalt vapustav, lühidalt öeldes on olemas kõik need elemendid, mis teevad ühe etenduse terviklikuks ja nauditava. Minule ja publikule.

Võib siis öelda, et see oli teile justkui armastus esimesest silmapilgust?

Selle rolliga küll, kuna ma olen ammu tahtnud Tiit Härmi kui koreograafiga koos töötada. Eriliseks teeb asja ka see, et tihti ei pruugita noortele kohe usaldada selliseid suuri psühholoogilisi rolle. Sest keegi ei tea, kas noores inimeses on see hingeline sügavuskohe olemas. Iga uue rolliga kaasneb alati selline tõestusmoment, et kas sinus ikkagi on olemas see miski, mida eeldab näiteks vanusega saadud kogemus. Samas on meie balletielu tavamõistes lühike. Kui meie karjäär kestab umbes 20 aastat, siis ka see vaimne küpsemine peab lihtsalt paratamatult toimuma palju varem. Nii saaksid oma karjääri jooksul võimalus tantsida täisväärtuslikult. Aga kuna me alustame treeninguid nii varajases eas, siis see küpsemine toimub ka võib-olla natukene kiiremini, kui ta muidu nõ tavaelus toimuks.

Et jõuda oma lavakarjääri jooksul ka nii mõnigi unistuste rollini.

Minu unistus oli muidugi vaieldamatult Giselle ja ma sain eelmisel hooajal võimaluse seda tantsida päris mitu korda. Kahjuks läks see meil praegu reper-tuaarist pausile. Aga ma lihtsalt ei saa seda mainimata jätta, kuna minu jaoks oli tõesti tegu unistuse täitumisega. Igal etendusel oli selline tunne, nagu see unistus oleks uuesti käes ja täituks justkui esimest korda. Nii intensiivset hingelist puhastust nagu Giselle'i tantsides pole ma üheski teises rollis tundnud.

Mida tasub kindlasti välja tuua käesolevast hooajast?

Käesolev hooaeg on läinud üsna klassikalise balleti tähe all, just oli «Pähklipureja» viimane etendus, ja kui ma ei eksi, oli see

kaksteist aastat laval. Järgmisel hooajal tuleb meil uus «Pähklipureja». Me käisime just Dublinis, kus ma tantsisin «Luiked järves» peaosas. Seal oli väga-väga soe publik ja Eesti rahvusballiett käis esimest korda Iirimaal. Usun, et see oli ajalooliselt märgineline sündmus. Ja 2. detsembril tuli välja maailmakuulus piiraadiballett «Korsaar», mille lavastas Hispaania koreograaf Jose Carlos Martinez. Minu tegelaskuju on Gulnare, see on klassikalisel ja tehniliselt väljakutsuv roll ja seda oli väga-väga huvitav teha. Töötada Pariisi Ooperi balletijuhil, silmapaistva tantsija, koreograafi ja lavastajaga pole just igapäevane. Muide, balletijuhiks sai Martinez just läinud detsembris, meie prooviprotsessi ajal. See on suur vedamine, kui saad noore tantsijana töötada maailma tippudega. Tõesti fantastiline.

Mis ikkagi aitab sel kõigel ka välja paista? Siin tuleb appi tehnika, mis lubab rõõmuld või siseheitlustel vaatajani jõuda?

Muidugi on seal sellised nüansid balletis, et kõik peab olema esteetiliselt kaunis, mis kindlasti annab seda emotsiooni. Tants võimendub muusikaaluse kaudu, seega peab olema väga muusikaalne, et kaunid helid tooksid iga liigutuse esile. Peab olema liigutuste täpsus muusikas, et see muusika aitaks sind. Muusika ei tohi mitte kuidagi olla eraldatud balletist, et on liigutused ja siis on orkester... Aga kui tekib õige sümbioos laval, vaat siis ma ütlen, et sünnib päris kunst. Ja muidugi on suur pluss väga hea partnerlus. Sünergia inimestega, kes on sinuga koos laval nagu üks tervik. Suhtled ka rühmatantsijatega ja tekibki selline suur kunstiline koosus laval. Ja siis ma olen kindel, et publik seda tunnetab.

No nii mõnigi unistuste roll on teil tänaseks juba täitunud. Sinna võib ka lugeda Aurora «Uinuvas kaunitaris», Odette-Ottile «Luiked järves», Giselle, millest eespool natuke juttu oli. Aga keda te veel ihkate tantsida, kelle puhul on praegu selline tunne, et mine tea, kas üldse õnnestubki?

Minu südamesoo on Blanché'i roll etenduses «Tramm nimega iha». Tennessee Williamsi suurepärase näidendi põhjal on tehtud ka balletti. Ja see on etendus, mille osatäitjaid võib võrrelda meisterlike draama-

näitlejatega. Muidugi – Blanché rolli tantsimiseks on vaja teatavat elukogemust, tunnetada teatavaid emotsioone. Aga praegu tunnen, et see pagas on mul nüüd käes, ning ma tõesti loodan, et kord elus on mul võimalus tantsida seda nii sügavat ja natuke teises võtmes rolli, mis ei ole nende klassikalise balletiraamidega piiritletud.

Ma hoian teile pöialt, ja siiski – te olete tantsinud noort Blanché'i, mina olen teid laval näinud.

Jah, selles mõttes on väike maitse suus, mis tähendab, et süües kasvab isu.

Teadsite juba kuueaastaselt, et tahate saada baleriiniks ja oma vanemate üllatuseks saitegi. Kuidas tagantjärele hindate, kas tõesti oli teis juba nii noorelt tohutu sihikindlus, teadlikkus ja läbilöögivõime olemas?

Kindlasti mitte nii tugevalt nagu hilisemas, professionaalses elus. Lapsena on kõige tähtsam tantsurõõm ja see võiks jääda peamiseks ajaks, miks inimesed üldse tantsivad. Et kui see on alles, siis minu jaoks on kõik olemas. Ja ma ei ole kunagi mõelnud, et võib-olla loobuks. Mis on päris suur asi, mida tunda nii noorest peast. Sest muidugi oli raskusi, oli eri probleeme kasvõi vigastuste näol, kuna sa ikkagi tegeled tippspordi laadse valdkonnaga. On ju kasvuiga ja tulevad paratamatult terviseprobleemid ning kõik need vaimsed pinged samamoodi, aga ma ei ole mitte kunagi endas kahelnud. Igatahes arvan siamaani, et kuni mu hing on alles tantsurõõm, ei ole miski läbi. Ja kui

see ära kaob, siis võib päeva-pealt karjääri lõpetada, seda ma ütlen ka. See valdkond on liiga ainulaadne, liiga eriline, et seda teha lihtsalt rutiinse tööna.

Aga mis teist kuueaastasena edasi sai? Elasite tollal Tartus, millised võimalused seal balletiõpinguteks olid?

Tallinna balletikooliga võrreldes ainulaadsed! Tallinnastullakse alates 11. eluaastast konkreetset balleti õppima, see üldharidus ja ballett on siis põimunud ja sa käidki ühes koolis, et saada baleriiniks. Mina olen tartlane, tahtsin ikkagi oma pere juures olla ja kuidagi õnnestus nii hästi sobitada, et põhikooli lõpuni sain käia tavakoolis. Minu päev nägigi siis nii välja, et umbes kella kaheksast kolmeni olin tavakoolis, siis tuln koju, natukene õppisin ja kella kuuest üheksani õhtul käisin Ida tantsukoolis balletti õppimas. Olen tegelikult nii tänulik, et sain tavakoolis jätkata, mul on sellest ajast head sõbrannad, kes on lapsest saadik minuga olnud. Ma sain maitsta mõlemat elu – nõ tavalapõlve ja siis seda väga intensiivset balletiõpingute lapsepõlve. See kindlasti õpetas mulle aja planeerimist ja ongi võib-olla aluseks, miks ma siamaani tahan oma elus proovida eri asju, mitte ühte kinni jääda.

Ida tantsukool asutati 1994. aastal legendaarse balletimeistri Ida Urbeli auks. Mida see kool endast kujutab?

Ta kujutas väga eesmärgipärase tööd, et inimestest saaksid professionaalsed tantsijad min-geid allahindlusi tegemata. Et see ballett jõuaks sinna ja sellele tasemele, kuhu ta on võimeline jõudma. Lisaks on eraldi Vanemuise balletikool ja neil mõlemal on täiesti oma panus olemas. See on väga tänuväärne, et Tartus on võimalik balletti õppida. Et me nii-öelda ei tsentrealiseeri ära, et ainult Tallinn ja mujal mitte. Ka Tartus on inimesed, kes on võtnud oma elu eesmärgiks edendada balletti. Ida tantsukooli lõpetanud tantsijaid on nii Estonias kui ka Vanemuise balletis.

Kas meenutate mõnd õppeainet või õppejõudu erilise tähtsusega?

Ma väga väärtustan seda, et meil oli lavalise suhtluse tund, mis on põhimõtteliselt siis näitlejameisterlikkus, ja seda andis meile Vanemuise

Balletitantsijad alustavad oma karjääri väga noorelt ja peavad küpsema kiiresti. «Meie balletielu on tavamõistes lühike, umbes 20 aastat,» lausus Oja. «Seetõttu peab ka see vaimne küpsemine paratamatult toimuma palju varem.»